

Суд, сторони та інші учасники
кримінального провадження

План.

- 1. Поняття і класифікація суб'єктів кримінального процесу**
- 2. Суд, слідчий суддя як суб'єкти кримінального процесу.**
- 2. Сторона обвинувачення**
- 3. Сторона захисту.**
- 4. Потерпілий, його представник і законний представник, їх процесуальний статус.**

I. Поняття і класифікація суб'єктів кримінального процесу:

- **Сторони кримінального провадження (КПр) (п. 19 ст.3)** - з боку обвинувачення є слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник; з боку захисту є підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування ПЗВХ чи ПЗМХ або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники.

- Учасники КПр – сторони КПр, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особа, стосовно якої розглядається питання про екстрадицію, заявник, свідок та його адвокат, понятій, заставаодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, секретар судового засідання, судовий розпорядник

Суб'єкти кримінального процесу

це державні органи та посадові особи, які ведуть кримінальний процес, або особи, що залучаються до нього, вступають між собою у процесуальні правовідносини, набуваючи процесуальних прав і виконуючи процесуальні обов'язки.

Ознаки :

А) беруть участь у КПр на підставах і у порядку, передбачених КПЗ;

Б) мають визначені законом права та обов'язки;

В) діють у кримінальному судочинстві відповідно до своїх прав та обов'язків у встановленому порядку;

Г) вступають у процесуальні правовідносини;

Д) несуть відповідальність за невиконання своїх обов'язків або порушення прав інших учасників.

Види суб'єктів КПр:

1) За характером виконуваних функцій та процесуальним статусом:

- **державні органи і посадові особи, які ведуть КПр**, і залучають всіх інших суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності
- **особи, які захищають свої або представлені інтереси в КПр** та можуть здійснювати функцію приватного обвинувачення або функцію захисту від підозри, обвинувачення і захисту інших законних інтересів
- **особи які відіграють допоміжну роль у КПр**

Види суб'єктів КПр:

2) Відповідно до глави 3 КПК України:

- **суд.**
- **сторона обвинувачення:** прокурор; органи ДР; керівник органу ДР; слідчий; оперативні підрозділи.
- **сторона захисту:** підозрюваний, обвинувачений та їх законні представники; виправданий; засуджений; захисник.
- **потерпілий і його представник.**
- **інші учасники КПр** (заявник; цивільний позивач і відповідач та їх представники; свідок; перекладач; експерт; спеціаліст; секретар судового засідання; судовий розпорядок тощо).

II. Процесуальний статус суду, слідчого судді як суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності

Значення терміну “суд”

1. Державна установа, створена відповідно до Кр. п. 1, уповноважена здійснювати провадження у к/с.
2. Суддя одноособово, який розглядає справи щодо злочинів, за які передбачене покарання до 10 років позбавлення волі.

3. Колегіальний склад суду в суді першої інстанції:

- **покарання понад 10 років позбавлення волі (3 професійних судді);**

- **довічне позбавлення волі (3 судді, а за клопотанням обвинуваченого – суд присяжних (2 судді + 3 присяжних) (ч.ч.1-3 ст.31 КПК);**

- **стосовно службових осіб, які займають особливо відповідальне становище, осіб категорії “А” –**

3 судді (стаж не менше 5 років), а якщо передбачене довічне позбавлення волі, за клопотанням обвинуваченого – суд присяжних: 2 судді (не менше 5 років) + 3 присяжних (п.1 ч.9 ст.31).

Колегіальний склад суду в суді апеляційної інстанції:

<p>загальний порядок:</p> 	<p>особливо відповідальне становище:</p>
<p>не менше 3 суддів (кількість непарна) (ч.4 ст.31);</p>	<p>5 суддів (п.2 ч.9 ст.31).</p>

Колегіальний склад суду в суді касаційної інстанції:

**загальний
порядок:**

**не менше 3 суддів
(кількість
непарна) (ч.5
ст.31);**

**особливо
відповідальне
становище:**

7 суддів (п.3 ч.9 ст.31).

розгляд судовою палатою ККС – більше половини її складу;

Розгляд об'єднаною палатою, Великою Палатою ВС - не менше двох третин від загального складу кожної

**Перегляд суд. рішень за н/в або виключними обст. – той же склад, у якому було ухвалене судове рішення, в якому припустилися помилки (ч.1 ст.466).
Але: у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань – Велика Палата ВС**

Підсудність:

1. Територіальна (ч.1 ст.32) – справу розглядає

суд, у межах юрисдикції якого вчинено

злочин,

при вчиненні декількох злочинів – за місце вчинення тяжчого,

якщо вони однакові за тяжкістю – за останнім епізодом,

якщо місце вчинення злочину встановити неможливо – за місцем закінчення ДР.

2. Інстанційна підсудність (ст.33) –

відповідно до ЗУ “Про судоустрій і статус

суддів”.

Передача матеріалів КТ до іншого суду

можлива

(при порушенні): правил територіальної підсудності (до початку СР);

при неможливості утворити новий склад суду після задоволення відводів (самовідводів) чи в інших випадках;

якщо обвинувачений чи потерпілий працюють або працювали у суді, який мав би розглянути справу;

ліквідовано суд, який здійснював провадження;

у виняткових випадках – за місцем проживання обвинуваченого, більшості потерпілих чи свідків або за неможливості судом здійснювати провадження.

Подання місцевого суду або клопотання сторін чи потерпілого у строк не пізніше 5 днів розглядається колегією суддів суду апеляційної інстанції в межах його юрисдикції.

При направленні справи в межах юрисдикції різних апеляційних судів подання суду апеляційної інстанції, клопотання сторін чи потерпілого – у той же строк колегією суддів ККС ВС (ч.ч.2-3 ст.34 КПК).

Про час та місце розгляду подання чи клопотання про направлення КП з одного суду до іншого повідомляються учасники судового провадження, проте їх неприбуття не перешкоджає розгляду питання (ч.4 ст.34).

Слідчий суддя :

суддя суду першої інстанції, що здійснює судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні

голова чи за його визначенням інший суддя Апеляційного суду АРК, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя – судовий контроль при негласних С(Р)Д

Кримінальне провадження щодо осіб, що займають особливо відповідальне становище та категорії “А”, під час досудового розслідування здійснюється слідчим суддею одноособово, а в разі оскарження його ухвал в апеляційному порядку – колегіально у складі не менше трьох суддів (ст. 31 КПК)

Присяжний:

особа, яка за її згодою вирішує справи у складі суду разом із суддею або залучається до здійснення правосуддя у загальному суді I інстанції. (ст. 63 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»)

Можлива участь у КПр, коли за законом передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі обвинуваченого, якщо під час підготовчого судового засідання про це ним заявлене клопотання

III. Слідчий суддя, суддя або присяжний не може брати участь у КП (ч.1 ст.75):

1) якщо він є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, близьким родичем чи членом сім'ї слідчого, прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, заявника, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача;

2) якщо він брав участь у цьому провадженні як свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, слідчий, прокурор, захисник або представник;

3) якщо він особисто, його близькі родичі чи члени його сім'ї заінтересовані в результатах провадження;

4) за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості;

5) у випадку порушення порядку визначення слідчого судді, судді для розгляду справи (ч.3 ст.35 КПК).

Суддя (п.п.23 та 18 ч.1 ст.3), який брав участь у КП під час ДР, не має права брати участі у цьому ж провадженні в суді першої, апеляційної і касаційної інстанцій, при перегляді судових рішень ВСУ або за н/в обставинами.

III. Сторона обвинувачення:

Прокурор (п.15 ч.1 ст.3)

1. Нагляд за здійсненям додержанням законів під час проведення ДР у формі процесуального керівництва (ч.2 ст.36).	Державне (публічне) обвинувачення у суді (п.3 ч.1 ст.3).

Ознайомитися:

- наказ Генерального прокурора України від 28 березня 2019 року № 51 «Порядок організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні»;

- наказ Генерального прокурора України від 23.12.2015 № 414 «Про затвердження Порядку організації діяльності органів прокуратури у зв'язку з тимчасовою окупацією території АРК та міста Севастополя» (не діє)

До повноважень прокурора на стадії ДР, зокрема, належать (ч.ч.2, 5-6 ст.36):

починати ДР і доручати його проведення органу ДР;

доручати органу ДР та оперативним підрозділам проведення процесуальних дій у встановлені ним строки, давати щодо них вказівки, особисто брати в них участь;

погоджувати клопотання органу ДР до слідчого судді;

повідомляти особі про підозру;

звертатися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування ПЗВХ/ПЗМХ, про звільнення особи від кримінальної відповідальності;

давати вказівки і контролювати їх виконання при здійсненні міжнародної правової допомоги.

стадіях, зокрема, належать (ч.ч.2,4 ст.36, 338-340, 364, 434,

539): підтримувати державне обвинувачення в суді, відмовлятися від нього, змінювати його або висувати додаткове обвинувачення;

брати участь у засіданнях суду першої інстанції, задавати запитання, досліджувати докази, виступати у судових дебатах;

подавати апеляційні чи касаційні скарги, заяви про перегляд судового рішення ВСУ чи за нововиявленими обставинами;

виступати у судових дебатах, висловлювати свої доводи чи надавати пояснення суду в цих інстанціях;

брати участь у судових засіданнях при вирішенні питань, пов'язаних із виконанням вироку тощо.

Органами досудового розслідування

(досудове слідство) (ч.1,2 ст.38) є:

1) слідчі підрозділи органів:

- Національної поліції;
- безпеки;
- що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
- державного бюро розслідувань

2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

Органами досудового розслідування

(дізнання) (ч.1,3 ст.38) є:

- 3) підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів:
- Національної поліції;
 - безпеки;
 - що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства;
 - державного бюро розслідувань;
 - Національного антикорупційного бюро України .

Ознайомитися:

- Положення про органи досудового розслідування Національної поліції України;
- Інструкція з організації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України

(затверджені Наказом МВСУ “Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України” від 06.07.2017 № 570,)

Слідчий органу ДР (п.17 ч.1 ст.3)

-

службова особа, уповноважена в межах своєї компетенції здійснювати ДР кримінальних правопорушень. Він є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.

Дізнавач (п.4-1 ч.1 ст.3) -

службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, у випадках, установлених КПК України, уповноважена особа іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені в межах компетенції передбаченої КПК

До повноважень слідчого (ч.2 ст.40),

зокрема, належать:

починати ДР, проводити процесуальні дії у випадках, встановлених КПК чи доручати їх проведення оперативним підрозділам;

звертатися за погодженням з прокурором з клопотаннями до слідчого судді;

приймати процесуальні рішення, як-от: повідомляти за погодженням з прокурором особи про підозру, зупиняти ДР, складати підсумкові процесуальні документи (обвинувальний акт, клопотання, постанову);

здійснювати інші повноваження, передбачені КПК.

Обов'язком слідчого є, зокрема, виконання письмових доручень і вказівок прокурора.

До повноважень дізнавача (ч.2 ст.40-1),

зокрема, належать:

починати ДР, проводити огляд місця події, обшук затриманої особи, опитувати осіб, вилучати знаряддя і засоби вчинення правопорушення, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або виявлені під час затримання, слідчі дії у випадках, встановлених КПК чи доручати їх проведення оперативним підрозділам;

звертатися за погодженням з прокурором з клопотаннями до слідчого судді;

приймати процесуальні рішення, як-от: повідомляти за погодженням з прокурором особі про підозру, зупиняти ДР, складати підсумкові процесуальні документи (обвинувальний акт, клопотання, постанову);

здійснювати інші повноваження, передбачені КПК.

Обов'язком слідчого є, зокрема, виконання письмових доручень і вказівок прокурора.

До повноважень керівника органу ДР (п.8 ч.1 ст.3), зокрема,

належать:

— організація ДР, визначення слідчого (слідчих), який буде його проводити;

— ознайомлення з матеріалами ДР і давання по них письмових вказівок;

— здійснення ДР, використовуючи повноваження слідчого;

— інші повноваження, передбачені КПК.

До повноважень оперативних підрозділів (ч.1 ст.5 ЗУ “Про ОРД”) належать:

проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій за письмовим дорученням слідчого, прокурора, користуючись повноваженнями слідчого, та проведення ОРД (ст.41, абз.2 ч.2 ст.99 КПК).

При цьому вони не можуть самотійно звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора (за винятком детективів).

- оперативні підрозділи органів НП, органів безпеки, НАБУ, ДБР, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної прикордонної служби України, органів, установ виконання покарань та слідчих ізоляторів ДКВС України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії за письмовим дорученням слідчого, прокурора,

- підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю НАБУ - за *письмовим дорученням детектива*

Прокурор, слідчий не має права брати участь у КП:

1) якщо він є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, членом сім'ї або близьким родичем сторони, заявника, потерпілого, цивільного позивача або цивільного відповідача;

2) якщо він брав участь у цьому ж провадженні як слідчий суддя, суддя, захисник або представник, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, а також за наявності обставин, передбачених у п.п.3-4 ч.1 ст.75 КПК.

Попередня участь прокурора у цьому ж КП в суді першої, апеляційної і касаційної інстанцій, у провадженні при перегляді судових рішень Верховним Судом України як прокурора не є підставою для його відводу.

IV. Сторона захисту (п.19 ч.1 ст.3 КПК):

підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники.

ч.1 ст.42 КПК – підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому ст.ст.276-279 КПК, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримін. п/порушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у передбачений КПК спосіб для вручення повідомлень.

ч.2 ст.42 КПК – обвинуваченим (підсудним) є особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в передбаченому КПК порядку (ст.291).

Підозрюваний, обвинувачений мають,

зокрема, такі права (ч.3 ст.42):

знати, у вчиненні якого злочину його підозрюють, обвинувачують;

давати показання з приводу підозри, обвинувачення чи в будь-який момент відмовитися їх давати;

збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;

брати участь у проведенні процесуальних дій;

застосовувати з дотриманням вимог КПК технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь;

заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

ознайомлюватися з матеріалами ДР та вимагати відкриття матеріалів КП.

**Обвинувачений у судовому засіданні також
має право (ч.4 ст.42 КПК):**

**брати участь у допиті свідків обвинувачення,
вимагати виклику і допиту свідків захисту;**

збирати і подавати суду докази;

**висловлювати свою думку щодо клопотань
інших учасників судового провадження;**

виступати в судових дебатах;

**ознайомлюватися з журналом судового
засідання та технічним записом судового
процесу;**

**оскаржувати в установленому поряд-ку судові
рішення та ініціювати їх перегляд.**

**Підозрюваний, обвинувачений мають також
інші процесуальні права, передбачені КПК (ч.5
ст.42).**

Обов'язки підозрюваного, обвинуваченого (ч.7 ст.42 КПК):

1) **прибути за викликом, а за
неможливості - заздалегідь про це
повідомити;**

2) **виконувати обов'язки, покладені на
нього рішенням про застосування
заходів забезпечення КП;**

3) **підкорятися законним вимогам та
розпорядженням слідчого, прокурора,
слідчого судді, суду.**

Виправданим є обвинувачений,
виправдувальний вирок суду щодо якого
набрав законної сили (ч.1 ст.43 КПК).

Засудженим є обвинувачений,
обвинувальний вирок суду щодо якого
набрав законної сили (ч.2ст.43).

Виправданий, засуджений має права
обвинуваченого, передбачені ст.42 КПК, в
обсязі, необхідному для його захисту на
відповідній стадії судового провадження.

Якщо підозрюваним, обвинуваченим є н/л або особа, визнана у встановленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною, до участі у КП разом з ним залучається його законний представник – батьки, опікуни чи піклувальники, інші повнолітні близькі родичі чи члени сім'ї, представники органів опіки чи піклування (ст.44 КПК).

Для цього слідчий, прокурор виносить постанову, а слідчий суддя, суд постановляє ухвалу, копія якої вручається законному представнику.

Захисник – це адвокат, відомості про якого внесені до Єдиного реєстру адвокатів України, який здійснює захист особи у КП. Користується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює, крім процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо цими особами (ч.4 ст.46 КПК).

Крім того, захисник має право (ч.5 ст.46 КПК):

- брати участь у проведенні допиту та інших процесуальних діях, що проводяться за участю підозрюваного, обвинуваченого,**
- до першого допиту підозрюваного мати з ним конфіденційне побачення без дозволу слідчого, прокурора, суду,**
- а після першого допиту - такі ж побачення без обмеження їх кількості та тривалості.**

Обов'язки захисника (ст.47 КПК):

використовувати законні засоби захисту з метою забезпечення дотримання прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого та з'ясування обставин, які спростовують підозру чи обвинувачення, пом'якшують чи виключають їх кримінальну відповідальність;

прибувати для участі у виконанні процесуальних дій за участю підозрюваного, обвинуваченого;

без згоди підозрюваного, обвинуваченого не розголошувати відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю в КП і становлять адвокатську або іншу охоронювану законом таємницю.

Залучення захисника (ст.ст.48-51 КПК):

1. Підозрюваним, обвинуваченим, їх законними представниками, а також іншими особами за проханням чи згодою підозрюваного, обвинуваченого.

2. За постановою слідчого, прокурора або ухвалою слідчого судді, суду для здійснення захисту за призначенням (безоплатна вторинна правова допомога – ст.13-15 ЗУ №3460 від 02.06.2011 р.).

Повноваження захисника підтверджуються

1) свідоцтвом про право на
зайняття адвокатською
діяльністю;

2) ордером, договором із
захисником або дорученням
органу (установи),
уповноваженого за законом на
надання безоплатної правової
допомоги.

Обов'язкова участь захисника (ст.52) у КП щодо особливо тяжких злочинів.

В інших випадках:

1) щодо осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину у віці до 18 років;

2) щодо осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів виховного характеру;

За п.п.1 та 2 – з моменту встановлення факту н/л або виникнення будь-яких сумнівів у тому, що особа є повнолітньою;

3) щодо осіб, які внаслідок психічних чи фізичних вад (німі, глухі, сліпі тощо) не здатні повною мірою реалізувати свої права, - з моменту встановлення цих вад;

4) щодо осіб, які не володіють мовою, якою ведеться КП, - з моменту встановлення цього факту;

5) щодо осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішується питання про їх застосування, - **з моменту** встановлення наявності в особи психічного захворювання або інших відомостей, які викликають сумнів щодо її осудності;

6) щодо реабілітації померлої особи - **з моменту** виникнення права на її реабілітацію.

7) щодо осіб, стосовно яких здійснюється спеціальне досудове розслідування (гл.24-1) або спеціальне судове провадження (ч.ч.3, 4 ст.323 КПК), - **з моменту** прийняття відповідного процесуального рішення;

8) у разі укладення угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості (ч.4 ст.469) - **з моменту** ініціювання укладення такої угоди.

Відмова від захисника у КП:

Підозрюваний, обвинувачений має право відмовитися від захисника або замінити його.

Відмова від захисника або його заміна відбувається виключно в присутності захисника після надання можливості для конфіденційного спілкування та фіксуються у протоколі процесуальної дії.

Відмова від захисника не приймається у випадку, коли його участь є обов'язковою.

V. Потерпілий та його представник у КПр

Потерпілий - це фізична особа, якій кримін. п/порушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримін. п/порушенням завдано майнової шкоди.

Права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї злочину або заяви про залучення її до провадження як потерпілого, чи при визнанні особи потерпілою за постановою слідчого, прокурора, суду лише за письмовою згодою такої особи (ч.7 ст.55).

Якщо настала смерть особи або вона перебуває у стані, що унеможливлює подання нею заяви, потерпілим визнається одна особа з числа близьких родичів чи членів сім'ї, а за

Потерпілий у КП має, зокрема, права, (ч.1 ст.56 КПК):

1) знати сутність підозри та обвинувачення, бути повідомленим про обрання, зміну чи скасування щодо підозрюваного, обвинуваченого заходів забезпечення КП та про закінчення ДР;

2) подавати докази, заявляти відводи і клопотання;

3) оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, суду;

4) на відшкодування завданої злочином шкоди;

5) знайомитися з матеріалами КП після їх відкриття, а також у випадках закриття цього провадження;

6) застосовувати з додержанням вимог КПК технічні засоби під час проведення процесуальних дій, в яких він бере участь;

7) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення тощо.

Потерпілий на судовому провадженні має право (ч.3 ст.56):

- 1) бути завчасно поінформованим про час і місце судового розгляду;
- 2) брати участь у судовому провадженні;
- 3) брати участь у безпосередній перевірці доказів;
- 4) підтримувати обвинувачення в суді у випадку відмови прокурора...;
- 5) висловлювати свою думку під час вирішення питання про призначення покарання обвинуваченому, про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру;
- 6) знайомитися з судовими рішеннями, журналом судового засідання і технічним записом КІП в суді;
- 7) оскаржувати судові рішення у порядку, визначеному КПК.

Потерпілий зобов'язаний (ст.57 КПК):

прибути за викликом, а в разі неможливості - завчасно повідомити про це, а також про причини неможливості прибуття;

не перешкоджати встановленню обставин вчинення злочину;

не розголошувати без дозволу відомості, які стали відомі у зв'язку з участю у КП і які становлять охоронювану законом таємницю.

Представником може бути (ст.58):

потерпілого як фізичної особи – захисник;

юридичної особи – її керівник, інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник цієї особи за довіреністю, а також захисник.

Представник користується правами потерпілого, крім тих, які здійснюються безпосередньо потерпілим.

VI. Заявник (ч.1 ст.60 КПК) –

це фізична або юридична особа, яка звернулася із заявою або повідомленням про злочин до органу, уповноваженого розпочати ДР, і не є потерпілим (відсутня шкода, що завдається виключно потерпілому).

Права:

отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію;

подавати на підтвердження своєї заяви речі і документи;

отримати інформацію про закінчення ДР;

заявляти клопотання про забезпечення безпеки;

оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора на ДР.

Заявник попереджається відповідно до ст.383 КК про кримін. відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину.

Щодо нього може бути застосований привід
(ст.140 КПК)

Цивільний позивач (ч.1-2 ст.61) -

це фізична особа, якій злочинном або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової та/або моральної шкоди, а також юридична особа, якій завдано майнової шкоди, та яка в порядку, встановленому КПК, пред'явила цивільний позов, подавши позовну заяву.

Цивільний позивач має права та обов'язки, передбачені для потерпілого, в частині, що стосується ЦП, а також право підтримувати його або відмовитися від нього до видалення суду в нарадчу кімнату.

Цивільний позивач повідомляється про прийняті процесуальні рішення в КП, що стосуються ЦП (ч.8 ст.290), та отримує їх копії у випадках та в порядку, встановлених для інформування та надіслання таких копій потерпілому (ч.3 ст.61 КПК).

Цивільний відповідач (ч.1 ст.62) -

це фізична або юридична особа, яка в силу закону несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану злочинними діями (бездіяльністю) підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, та до якої пред'явлено цивільний позов (з моменту подання позовної заяви).

Свідок (ч.1 ст.65) -

це фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час КП, яка викликана для давання показань і може їх дати (крім осіб, зазначених у ч.2 (не можуть бути допитані) та ч.4 (без їх згоди) ст.65 КПК).

Свідок має, зокрема, права (ч.1 ст.66):

знати, у зв'язку з чим і в якому КП він допитується;

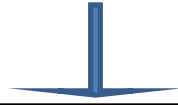
користуватися правовою допомогою захисника;

користуватися нотатками і документами у тих випадках, коли показання стосуються будь-яких розрахунків та інших відомостей, які важко тримати в пам'яті;

ознайомлюватися з протоколом допиту та заявляти клопотання про внесення до нього змін, доповнень і зауважень, а також власноручно робити такі доповнення і зауваження;

заявляти клопотання про забезпечення безпеки у випадках, передбачених законом тощо.

Обов'язки свідка (ч.2 ст.66):

прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду;

давати правдиві показання під час ДР судового розгляду

не розголошувати без дозволу відомості, які безпосередньо стосуються суті КП та проведених процесуальних дій, які стали відомі свідку у зв'язку з виконанням його обов'язків.

Відповідальність свідка:

кримінальна	адміністративна	процесуальна
ст.ст.385, 384 (відмова від дачі показань і дача завідомо неправдивих показань) КК	ст.ст.185-3, 185-4 (прояв неповаги до суду, злісне ухилення від явки до органу ДР чи прокурора) КУпАП	накладення грошового стягнення (ч.1 ст.139), застосування приводу (ст.140 КПК).

Перекладач (ст.68) -

це особа, яка володіє іноземною мовою або сурдоперекладом і залучається у КП для перекладу пояснень, показань або документів на рідну мову сторони КП або мову, якою вона володіє.

Перед початком процесуальної дії визначають особу і компетентність перекладача, його відносини зі сторонами, роз'яснюють права і обов'язки.

Права перекладача (ч.2 ст.68):

ставити запитання з метою уточнень для правильного перекладу;

знайомитися з протоколами процесуальних дій і подавати до них зауваження;

одержати винагороду за виконаний переклад, та відшкодування витрат, пов'язаних із його залученням до КП;

заявляти клопотання про забезпечення його безпеки.

Обов'язки перекладача (ч.3 ст.68):

прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду;

заявити самовідвід за наявності обставин, передбачених КПК;

здійснювати повний і правильний переклад, посвідчувати його правильність своїм підписом;

не розголошувати без дозволу відомості, які стосуються суті КП та проведених процесуальних дій, які стали відомі перекладачу.

Експерт

- це особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до ст.7 ЗУ «Про судову експертизу» на проведення експертизи і які, доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення злочину, та дати висновок з питань, які виникають під час КП і стосуються сфери її знань (ч.1 ст.69 КПК).

Права експерта (ч.3 ст.69):

знайомитися з матеріалами КП, що стосуються предмета дослідження;

заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків та вчинення інших дій і бути присутнім при їх проведенні;

викладати у висновку експертизи відомості, які мають значення для КП і з приводу яких йому не були поставлені запитання тощо.

Обов'язки експерта (ч.5

ст.69):

— особисто провєсти дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний висновок на поставлені запитання;

— прибути до слідчого, прокурора, суду і дати відповіді на запитання під час допиту (ст.ст.224 та 356 !!!);

— забезпечити збереження об'єкта експертизи;

— не розголошувати без дозволу відомості, що стали відомі при проведенні експертизи тощо.

Відповідальність експерта

(ст.70):

кримінальна	адміністративна	процесуальна
<p>ст.ст.385, 384 (відмова від виконання покладених обов'язків і дача завідомо неправдивого висновку) КК;</p>	<p>ст.ст.185-3, 185-4 (прояв неповаги до суду, злісне ухилення від явки до органу ДР чи прокурора) КУпАП;</p>	<p>застосування приводу (ч.1 ст.133, ст.140 КПК).</p>

Спеціаліст - це особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час ДР і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок (ч.1 ст.71 КПК).

Спеціаліст має, зокрема, права:

- 1) ставити запитання учасникам процесуальної дії з дозволу сторони КП, яка його залучила, чи суду;
- 2) користуватися технічними засобами, приладами та обладнанням;
- 3) звертати увагу сторони КП або суду на характерні обставини чи особливості речей і документів;
- 4) знайомитися з протоколами процесуальних дій і подавати до них зауваження тощо (ч.4 ст.71).

Обов'язки спеціаліста (ч.5 ст.71):

прибути за викликом і мати при собі необхідні технічне обладнання, пристрої та прилади;

виконувати вказівки сторони КП чи суду та давати пояснення з поставлених запитань;

не розголошувати відомості, які стали відомі спеціалісту у зв'язку з виконанням його обов'язків;

заявити самовідвід за наявності до того підстав.

Понятій (п.25 ч.1 ст.3, ч.7 ст.223, ч.3 ст.66, ч.6 ст.104 КПК) -

це незацікавлена особа, запрошена для участі у проведенні окремих процесуальних дій та фіксації об'єктивності їх проведення.

Понятими не можуть бути потерпілий, родичі підозрюваного, обвинуваченого і потерпілого, працівники правоохоронних органів.

Секретар судового засідання (ч.1 ст.73 КПК):

здійснює судові виклики і повідомлення;

перевіряє наявність та з'ясовує причини відсутності осіб, яких було викли-кано до суду, і доповідає про це головному;

забезпечує контроль за повним фіксуванням судового засідання технічними засобами;

веде журнал судового засідання;

оформляє матеріали КП в суді;

виконує інші доручення головному в судовому засіданні.

Судовий розпорядник (ст.74)
є альтернативним учасником
КП у судовому засіданні. У разі
його відсутності функції
розпорядника виконує
секретар судового засідання.

Судовий розпорядник:

забезпечує належний стан зали судового засідання і запрошує до неї учасників КП;

оголошує про вхід суду до зали і вихід суду із неї;

стежить за дотриманням порядку;

приймає від учасників КП та передає документи і матеріали суду;

виконує розпорядження головуючого про приведення до присяги свідка, експерта та інші розпорядження.

Дякуємо за увагу!